

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Ju2024/02620

Betänkandet Säkerhetsprövningar- nya regler (SOU 2024:88)

Inledning

Förvaltningsrätten är positiv till att regleringen kring säkerhetsprövningar förtydligas genom de föreslagna ändringarna i säkerhetsskyddslagen. Ett tydligare regelverk ger bättre förutsättningar för en mer förutsägbar och transparent process vid säkerhetsprövningar, vilket det i dag finns behov av.

Förvaltningsrätten vill därutöver lämna följande synpunkter.

Grundutredning (avsnitt 7.5.3 och 7.5.4)

Förvaltningsrätten ställer sig bakom förslaget att det i säkerhetsskyddslagen anges vilka uppgifter om personliga förhållanden som grundutredningen bör omfatta. De personliga förhållanden som utredningen har identifierat är sådana som typiskt sett är av betydelse för säkerhetsprövningen.

Vad gäller punkterna om anknytning till utlandet och hälsotillstånd i den föreslagna bestämmelsen 3 kap. 12 a § vill förvaltningsrätten framhålla följande:

Att som verksamhetsutövare, ur säkerhetssynpunkt, bedöma omständigheter som rör anknytning till utlandet och hälsotillstånd är svårt och kan kräva särskild kunskap. Särskilt prövningen av personer som har anknytning till utlandet innefattar många gånger känsliga avvägningar. I likhet med utredningen anser förvaltningsrätten att det finns behov av ytterligare vägledning från berörda myndigheter. Det kan dock finnas svårigheter att tillhandahålla relevant information, både med hänsyn till uppgifternas skyddsvärde och rent praktiska aspekter. Dessa frågor bör behandlas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Helhetsbedömning (avsnitt 7.6.2)

Utredningen föreslår att det i 3 kap. 3 a § ska förtydligas att det vid säkerhetsprövningen ska göras en samlad bedömning av om den prövade kan anses lämplig ur säkerhetssynpunkt att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten. I den föreslagna 3 kap. 3 b § anges vilka uppgifter och omständigheter den samlade bedömningen ska grundas på.

I vissa fall kan det i ett tidigt skede i processen finnas tillräckligt underlag för bedömningen att en person inte är lämplig att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten. Det kan exempelvis komma fram omständigheter redan under säkerhetsprövningsintervjun som ger stöd för en sådan bedömning. I sådana fall avbryts prövningen.

Ska-kravet i 3 b § kan uppfattas som att verksamhetsutövaren kan göra en samlad bedömning endast om samtliga moment som anges i bestämmelsen – grundutredning, registerkontroll och särskild personutredning – har genomförts. På motsvarande sätt kan det uppfattas som otydligt om de föreslagna bestämmelserna i 4–4 e § är tillämpliga i sådana situationer där inte alla angivna moment har genomförts.

Det kan även noteras att särskild personutredning inte är aktuell vid prövning av befattningar i säkerhetsklass 3.

Överprövning av säkerhetsprövningsbeslut (kapitel 10) och En ny myndighet för överprövning av säkerhetsprövningsbeslut (kapitel 11)

Förvaltningsrätten konstaterar att frågan om möjligheten att överklaga ett säkerhetsprövningsbeslut inte är färdigutredd. I betänkandet anges att ett flertal viktiga frågor inte har varit möjliga att utreda på grund av tids- och resursbrist. Det har till exempel inte utretts om arbetssökande och uppdragstagare ska kunna överklaga ett negativt säkerhetsprövningsbeslut. Utredningen har inte heller analyserat om det finns behov av att införa undantag från den överklagandemöjlighet för arbetstagare som föreslås.

Förvaltningsrätten ser, i likhet med utredningen, behov av att frågorna om överprövningsprocessens utformning utreds vidare. Trots det har utredningen valt att lägga fram förslag om att en särskild nämnd ska pröva överklaganden av säkerhetsprövningsbeslut. Enligt förvaltningsrätten kan ställning inte tas till vilket organ som bör ansvara för överprövningen innan samtliga frågor om överklagandemöjligheten som sådan och processen har utretts i ett sammanhang.

Det är enligt förvaltningsrätten därför inte lämpligt att i nuläget gå vidare med utredningens förslag vad gäller kapitel 8.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Eva-Lotta Hedin efter föredragning av administrativa fiskalen Josefin Öman. I beredningen har även administrativa direktören Åsa Widmark och säkerhetschefen Marie Arremo deltagit.

Eva-Lotta Hedin

Josefin Öman